

НАУКОВА СПІЛЬНОТА

www.spilnota.net.ua

*Сорок восьмі економіко-правові
дискусії*

24 червня 2020 р.

**Матеріали міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

**Львів
2020**

*Михайлов Олександр Васильович
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри права та правового
регулювання авіаційної діяльності,
Льотна академія Національного
авіаційного університету*

*Коваленко Тетяна Володимирівна
викладач I категорії циклової комісії
правових дисциплін, Вищий
навчальний заклад «Кіровоградський
кооперативний коледж економіки і
права ім. М.П. Сая»*

ЗМІСТ КАТЕГОРІЇ «ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ»

Категорія «переміщення через митний кордон України» є однією із центральних в митному законодавстві та праві України. Предметом регулювання митного законодавства в загальному вигляді є саме суспільні відносини, що виникають між громадянами та суб'єктами господарювання з одного боку, а з іншого – державою, в особі органів доходів і зборів та їх посадових осіб, у сфері переміщення предметів через митний кордон України. Чинний Митний кодекс України не містить визначення даної категорії. Натомість у п. 4 ч. 1 ст. 4 Митному кодексі України закріплена юридична конструкція, відповідно до якої ввезення товарів, транспортних засобів на митну територію України, вивезення товарів, транспортних засобів за межі митної території України – сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів, транспортних засобів через митний кордон України у будь-який спосіб у відповідному напрямку. Питання пов'язані із переміщенням предметів через митний кордон України були предметом наукових досліджень таких вчених як Б.М. Габрічідзе, О.В. Гребельника, Є.В. Додіна, С.В. Ківалова, О.М. Козиріна, Б.А. Кормич, А.В. Мазура, В.П. Науменка, П.В. Пашка, В.В. Прокопенка, Д.В. Приймаченка, К.К. Сандровського, С.С. Терещенко, В.В. Ченцова, Д.С. Цаліної та інших. Безпосередню увагу змісту категорії «переміщення

через митний кордон України» присвятили у своїх роботах І.О. Базилюк, С.О. Дьоміна, О.С. Іванченко, Н.О. Коваль, А.В. Мазур, М.Г. Шульга.

І хоча більшість праць вказаних вчених написана в період дії попереднього митного кодексу, вони не втратили своєї актуальності, оскільки в ньому так само було відсутнє визначення даної категорії.

О.С. Іванченко під «переміщенням через митний кордон України» розуміє «здійснення дій з ввезення на митну територію України, вивезення з митної території товарів та (або) транспортних засобів будь-яким шляхом та транзит товарів через митну територію України» [4, с. 61].

С.Ю. Дьоміна пропонує наступне визначення відповідної категорії: «визначені законодавством України митні процедури, яким підлягають товари та транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, а також передбачені законодавством України дії юридичних та фізичних осіб з ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України чи транзиту через митну територію України у будь-який передбачений законодавством України спосіб товарів та (або) транспортних засобів» [3, с. 78].

На думку В.В. Ченцова, в митному законодавстві доцільним є закріплення наступного визначення «переміщення через митний кордон України»: «сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на митну територію України, вивезенням з цієї території або транзит через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів у будь-який спосіб, будь-якими засобами та видами транспорту» [5, с. 74].

Основним недоліком юридичної конструкції, що міститься у п. 4 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України є те, що в ній міститься словосполучення: «сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів, транспортних засобів через митний кордон України у будь-який спосіб». Сутність цього недоліку полягає у наступному [2].

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Митного кодексу України, законодавство України з питань державної митної справи складається з Конституції України, Митного кодексу, інших законів України, що регулюють питання, зазначені у статті 7 Митного кодексу, з міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також з нормативно-правових актів, виданих на основі та на виконання Кодексу та інших законодавчих актів.

Згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Пунктами 9, 18 ч. 1 ст. 92 Конституції передбачено, що засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи, правовий режим державного кордону визначаються виключно законами України [1].

Частиною 1 статті 7 Митного кодексу України визначено, що встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, становлять державну митну справу. Вичерпний перелік засобів та способів переміщення предметів, через митний кордон України встановлено ст. 186 Митного кодексу України.

Згідно із ч. 1 ст. 194 Митного кодексу України, у разі ввезення товарів на митну територію України декларант або уповноважена ним особа попередньо повідомляють орган доходів і зборів, у зоні діяльності якого товари будуть пред'явлені для митного оформлення, про намір ввезти ці товари. Відповідно до положень ст. 195 Митного кодексу України, переміщення товарів через митний кордон України здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон України, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку. Переміщення окремих видів товарів через митний кордон України може здійснюватися у спеціально визначених пунктах пропуску через державний кордон України. Переліки таких товарів та пунктів пропуску

затверджуються Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 195 Митного кодексу України).

Митний контроль здійснюється виключно органами доходів і зборів відповідно до цього Кодексу та інших законів України (ч. 2 ст. 318 Митного кодексу України).

Системний аналіз вказаних норм митного законодавства дає підстави для категоричного висновку про те, що переміщення предметів через митний кордон України здійснюється не у будь-який спосіб, а у спосіб визначений законом з дотриманням відповідних правил і процедур, у визначених для такого переміщення місцях під контролем уповноважених державних органів та їх посадових осіб.

У зв'язку із чим, переміщення через митний кордон України – це не сукупність будь-яких дій пов'язаних із фізичним переміщенням предмету у відповідному напрямку з метою фактичного перетину митного кордону, а врегульована митним законодавством діяльність з одного боку фізичних та юридичних осіб, а з іншого – посадових осіб органів доходів і зборів, спрямована на дотримання передбачених законодавством правил і процедур переміщення предметів через митний кордон України.

У зв'язку із вище викладеним, категорію «переміщення через митний кордон України» в контексті чинного Митного кодексу України слід розглядати через призму поняття «митний режим» як діяльність яка здійснюється виключно згідно з нормами митного законодавства.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
3. Дьоміна С.Ю. До переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. *Митна справа*. 2010. № 2. С. 75-78.
4. Іванченко О.С. Поняття переміщення товарів через митний кордон України. *Митна справа*. 2007. № 2. С. 59-64.
5. Ченцов В.В. Механізм державного управління митною справою : порівняльний аналіз : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02; Донец. Держ. ун-т упр. Донецьк, 2013. 36 с.